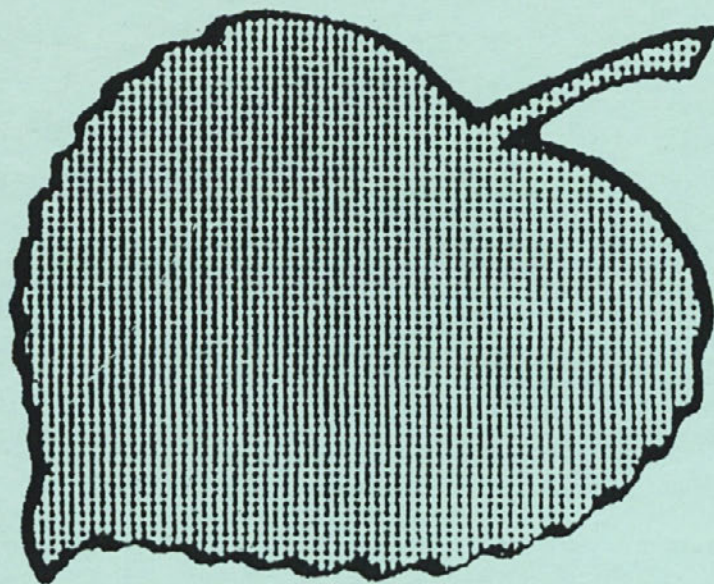

VERENIGING VRIENDEN VAN SLOVENIË
Združenje Prijateljev Slovenije

Lipa

Indien onbestelbaar
retour aan:
OTTERLAAN 13
2623 CV DELFT

(ISSN 0928-8376)

INHOUD

Peta obletnica samostojne slovenske države	1
Vijf jaar onafhankelijke sloveense staat	2
Het woord is aan het voorzitter: voorstellen nieuw bestuur	3
Verenigingsactiviteiten	4
De ontwikkelingen in Slovenië in april 1996	6
De ontwikkelingen in Slovenië in mei 1996	9
Znameniti Slovenci na tolarskih bankovcih	13
Beroemde Slovenen op de tolar-biljetten	17
Op het Ljubljana plein mag je niet voetballen	22
Kuhajmo z Bojanom / Koken met Bojan	23
Profiel van de Stichting NEDERLAND-SLOVENIË	24

Jaargang 5, nummer 3, juli 1996

werd verzorgd door Marjeta Tomšič.

Uit deze uitgave mag niets worden overgenomen, tenzij met bronvermelding. Een exemplaar is te bestellen door f 5,- over te maken op giro 6318199 t.n.v. de Vereniging Vrienden van Slovenië te Delft.

Meningen die in Lipa worden geuit, worden niet noodzakelijk gedeeld door het bestuur.

Vereniging Vrienden van Slovenië: Wat u moet weten!

De Vereniging Vrienden van Slovenië is opgericht op 7 juli 1991. De Vereniging Vrienden van Slovenië is een zelfstandige en onafhankelijke landelijke organisatie, welke zich ten doel stelt met name op cultureel, economisch en maatschappelijk gebied de samenwerking tussen Nederland en Slovenië resp. Nederlanders en Slovenen te bevorderen en zo mogelijk te initiëren en te onderhouden. De Vereniging beschouwt zichzelf als de geëigende plaats voor ontmoetingen tussen Nederlanders en Slovenen. De Vereniging wil voorts in het bijzonder een ontmoetingsplaats zijn voor de Slovenen in Nederland.
(uit artikel 2 van de Statuten)

PETA OBLETNICA SAMOSTOJNE SLOVENSKE DRŽAVE

Zdaj, po petih letih, je vse videti tako preprosto. Kar samoumevno se nam zdi, da je Slovenija neodvisna in svobodna država, upoštevana članica mednarodne skupnosti. A če se v spominu vrnemo pet let nazaj...

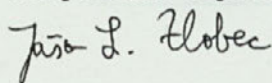
Ko se je decembra 1990 velikanska večina Slovencev in Slovencev na plebiscitu odločila za neodvisno Slovenijo, nam je bilo vsem jasno, da poti nazaj ni več. Pač pa tega niso mogli verjeti v Beogradu. Bolj ko se je bližal 25. junij 1991, dan razglasitve neodvisnosti Slovenije, bolj je naraščal pritisk na slovensko vlado in parlament. Predstavniki velikih sil so prisegali, da nikoli ne bodo priznali nove države. S tem so dobesedno spodbujali jugoslovansko armado, naj si s silo podredi Slovenijo. In jugoslovanska vojska je takoj po razglasitvi slovenske neodvisnosti začela prodirati proti mejam. Generali so bili prepričani, da se bodo Slovenci pokorno uklonili. Vendar je bilo vse popolnoma drugače. Kot en mož se je cel narod postavil napadalcu po robu. Policisti, teritorialci, civilisti - vsi! Tudi Slovenci po svetu so se nemudoma z vsemi svojimi močmi strastno pridružili boju za svobodno Slovenijo.

Nadaljevanje poznamo. Kljub temu, da je Slovenija izgubila velik del svojih trgov, kljub temu da so zaradi vojne na Balkanu tujci tudi na Slovenijo gledali nezaupljivo, nam je uspelo oživiti gospodarstvo, začeli smo v koreninah spreminjati družbeni sistem. Prav pred kratkim smo uspešno podpisali pridružitveni sporazum z Evropsko unijo in s tem dokončno zakoličili svojo prihodnost. Danes je Slovenija najuspešnejša med srednjevropskimi državami v prehodu in bo nedvomno med prvimi postala polnopravna članica Unije.

Kaj je bilo odločilno pri slovenskem uspehu? Kot majhen narod smo skozi celotno zgodovino izgubljali svoje narodno ozemlje, veliki sosedje so nas nenehno ogrožali. Vedeli smo, da si majhen narod ne more in ne sme privoščiti velikih napak. O pravem trenutku smo ohranili trezno glavo in hrabro srce, predvsem pa smo nastopili enotno in ubrano.

Zato lahko danes drug drugemu veselo in ponosno nazdravimo ob petem rojstnem dnevu Republike Slovenije.

Jaša L. Zlobec,
veleposlanik Republike Slovenije v Bruslju

VIJF JAAR ONAFHANKELIJKE SLOVEENSE STAAT

Nu, vijf jaar later, lijkt alles zo eenvoudig. We vinden het vanzelfsprekend dat Slovenië een onafhankelijke en vrije staat is en een volwaardig lid van internationale gemeenschap. Maar als wij in onze herinneringen vijf jaar terug kijken...

Toen in december 1990 de grote meerderheid van Slovenen middels een plebisciet besloot voor een onafhankelijk Slovenië, was het iedereen duidelijk dat er geen weg terug meer was. Belgrado kon dit echter niet geloven. 25 juni 1991, de dag van Sloveense onafhankelijkheid, naderde. Tegelijkertijd groeide de druk vanuit Belgrado op de Sloveense regering en parlement. De vertegenwoordigers van de grote machten zweerden de nieuwe staat nimmer te erkennen. Daarmee hebben zij het Joegoslavische leger aangemoedigd om met geweld Slovenië te onderdrukken. Het Joegoslavische leger heeft meteen nadat Slovenië tot een zelfstandige staat werd uitgeroepen stappen ondernomen om de grenzen in te nemen. De generaals waren er van overtuigd dat Slovenen een makkelijke prooi zouden zijn. Het verliep echter totaal anders. Als één man heeft het volk de aanvallers geweerd. Politie, territoriale eenheden, civiele bevolking - iedereen! Ook de Slovenen overal in de wereld hebben zich op hun wijze met alle kracht ingezet voor een vrij Slovenië.

Het vervolg is bekend. Ondanks het feit dat Slovenië een groot gedeelte van de markt kwijt is en ondanks de oorlog op de Balkan, waardoor het buitenland ook Slovenië wantrouwd, is het gelukt om de economie te doen herleven. De staatsinrichting is vanuit de wortels aan het veranderen. Onlangs is nog een verdrag over het toetreden van Slovenië tot de Europese Unie ondertekend, de toekomstige richting die Slovenië kiest is duidelijk. Vandaag is Slovenië het meest succesvolle land tussen de middeneuropese staten "in de overgang" en zal ongetwijfeld een van de eersten van hen zijn die een volwaardig lid van de Europese Unie zal worden.

Wat is nou echt doorslaggevend geweest bij het Sloveens succes? Als een kleine natie hebben wij door de geschiedenis heen moeten toekijken toe hoe we ons grondgebied aan het verliezen waren, de grote burens hebben ons telkens bedreigd. We wisten, dat een kleine natie zich niet kan en niet mag veroorloven om grote fouten te maken. Op het juiste moment hebben wij een nuchter hoofd en een moedig hart weten te behouden en vooralsnog hebben wij als één en op elkaar afgestemd opgetreden.

Daarom kunnen wij vandaag vrolijk en met trots met elkaar proosten op de vijfde verjaardag van de Republiek Slovenië.

Jaša L. Zlobec,
Ambassadeur van de Republiek Slovenië in Brussel

Geachte leden van de vereniging "Vrienden van Slovenië"

In de jaarvergadering van 14 april zijn Judith Strohmaier (voorzitter) en Marlien Muuse afgetreden als bestuursleden, als nieuwe voorzitter ben ik (Siem Edink) gekozen. Met Bojan Gorički (penningmeester en vice voorzitter), Marjeta Tomšič (redactie Lipa), Stian Krook (externe contacten) en Vesna Marolt (culturele zaken) vormen wij het nieuwe bestuur.

Graag wil ik u een prettige zomervakantie wensen. Een groot deel van de leden zal zijn vakantie in Slovenië doorbrengen. Dat Slovenië een schitterend vakantie-land is zullen alle leden van de vereniging beamen. Maar er zijn nog veel Nederlanders die het land en zijn bevolking niet kennen. De vereniging ziet het als haar taak om Slovenië te promoten in Nederland en heeft daarvoor een aantal plannen klaarliggen. Met deze Lipa wordt u uitstekend geïnformeerd over onze plannen in het najaar.

Terug van vakantie, weer aan het werk. De agenda's zijn nog leeg? Dan is dit het moment om de data voor de volgende bijeenkomsten te noteren:

vr./zat./zon.	20/21/22 september	Activiteiten weekend in de Franse Ardennen
zaterdag	12 oktober 16.00 uur	Sloveense borrel in Amsterdam
zondag	12 januari 16.00 uur	Nieuwjaarsreceptie + Tarokkampioenschap in Delft

Met u wordt het niet nog gezelliger, dus komen en tot ziens.

Siem Edink

*Reeds 30 jaar uw betrouwbare partner
in gemotoriseerde tweewielers...*

TOMOSNEDERLAND

TOMOS NEDERLAND TRADING COMPANY B.V.

Kweekweg 24, 8161 PG Epe - Postbus 172, 8160 AD Epe
Telefoon 05780-13155 - Fax 05780-16480

**Vereniging Vrienden van Slovenië
Združenje Prijateljev Slovenije**

organiseert

ACTIVITEITENWEEKEND

in de FRANSE ARDENNEN

Nachtwandeling

keuze uit:

Rotsklimmen

Wandelen

Mountainbiken

enz.

(overnachting in tenten)

van vr.20 / zon. 22 september

f 135,00 per persoon

inclusief eten en slapen

AANMELDEN tot 7 september

bij Bojan Goricki

tel. 0115 - 613722

P.S. gemeenschappelijk vervoer kan geregeld worden

Hier een programma-voorstel, de verschillende programma-onderdelen kunnen in de meeste gevallen onderling worden gewisseld, zodat een programma kan worden samengesteld dat op onze wensen en mogelijkheden aansluit, aldus organisator P&A uit Hoek.

De prijs bedraagt f 135,-- per persoon en geldt voor een groep van minimaal 16 personen.

In de prijs is inbegrepen: gebruik van materialen, alle maaltijden, koffie en thee, begeleiding en instructie.

Niet inbegrepen is vervoer vice-versa.

Deelname is vrijwillig en op eigen verantwoordelijkheid.

VOORSTEL PROGRAMMA ACTIVITEITENWEEKEINDE FRANSE ARDENNEN

Overnachting in tenten op camping met warme douches en toiletten.

VRIJDAG:

17.30 uur	Vertrek uit Terneuzen.
21.00 uur	Aankomst Monthermé en kamp opbouwen.
23.00 uur	Nachtwandeling met rivieroversteek, soep en gezellig napraten.

ZATERDAG:

08.00 uur	Ontbijt.
09.00 uur	Bespreking en uitleg keuzeprogramma.
09.30 uur	Aanvang keuzeprogramma: Vlotvaren
Rotsklimmen
Abseilen
Mountainbiken
Wandeling
13.00 uur	Lunch.
14.00 uur	Voortzetting keuzeprogramma.
19.00 uur	Barbecue.

ZONDAG:

08.00 uur	Ontbijt + lunchpakket maken.
09.00 uur	Bespreking en kamp opbreken.
11.00 uur	Vertrek uit Monthermé;
Speleologie (Grottentocht) te Flavion.
19.00 uur	Terugkeer te Terneuzen.

Sloveense barbecue in Austerlitz

Zaterdag 29 juni hebben wij 5 jaar Sloveense onafhankelijkheid gevierd met een Sloveense barbecue in de bossen van Austerlitz. Het weer was somber, maar dat kon 20 leden er niet van weerhouden het terrein te vinden waar de barbecue gehouden werd. Met 2 tenten, 2 barbecues, Sloveense wijn, Sloveens bier, Sloveense salades, Sloveense vleesgerechten, Sloveense likeur, Sloveense slivowitch, Sloveense muziek en een Sloveense vlag werd het een Sloveens feest. 4 leden gingen na de barbecue direct door naar Slovenië. Voor de leden die dit feest gemist hebben, volgend jaar organiseren we weer een barbecue op dezelfde plaats.

ONTWIKKELINGEN IN SLOVENIË - APRIL 1996

SLOVEENS ASTRONAUT VOOR DE 2E KEER IN DE RUIMTE

Op 23 maart lanceerde men de Space Shuttle vanaf de ruimtebasis in Florida. Aan boord waren 4 astronauten en één daarvan is de Amerikaan van Sloveense herkomst Ronald M. Šega. De Space Shuttle landde na ongeveer een week.

LANGSTE TAKKENBOS OP BLOEMZONDAG 31 MAART

Op 31 maart jl. werd de langste takkenbos van de wereld gedragen van Zavrh naar 3km verder gelegen Dobrna. De takkenbos woog 3,4 ton en was 61,38 meter lang, dit alles werd gedragen door 47 personen.

AMERIKAANSE SENATOREN OP OFFICIEEL BEZOEK

Op 10 april waren 3 Amerikaanse Senatoren op officieel bezoek in Slovenië. De delegatie werd geleid door de democratische Senator uit Zuid-Dakota, Thomas Daschle, de anderen waren de republikeinse Senator uit de staat Utah, Orrin Hatch en de democraat Harry Reed uit de staat Nevada. Zij spraken met President Milan Kučan, Premier Janez Drnovšek en Minister van Buitenlandse zaken Zoran Thaler o.a. over de toekomst van Slovenië.

STAKING ARTSEN EN TANDARTSEN AFGELOPEN
Op vrijdagavond 12 april jl. eindigde de staking van de artsen en tandartsen in Slovenië na de ondertekening van de nieuwe CAO door de Vakbond FIDES en het Ministerie van Werk. De staking had 23 dagen geduurd. Vanaf maandag 15 april ging men weer normaal aan het werk. Er deden zo'n 3000 artsen aan mee.

SLOVENIË EN NEDERLAND

Op 1 april bezochten 20 Nederlandse ondernemers Slovenië. Dit werd georganiseerd door de Sloveense Kamer van Koophandel (Gospodarska Zbornica Slovenije) en het Nederlandse Ministerie van Landbouw en Visserij.

Verleden jaar (1995) heeft Slovenië voor 117 miljoen dollar geëxporteerd naar Nederland, wat is een stijging van 17% t.o.v. 1994. Slovenië heeft voor 207 miljoen dollar geïmporteerd uit Nederland, dat is 23% meer dan in 1994. Dat betekent dat Nederland een aandeel heeft van 1,41% in Sloveense export en 2,2% in Sloveense import. Hiermee komt Nederland op de 12e plaats op de lijst van landen waar Slovenië aan exporteert en op de 11e plaats bij de import in Slovenië. Uit Nederland wordt het meest geïmporteerd: vers vlees, diepvries vlees, snijbloemen en planten, synthetische produkten, polyester, katoen balen, polyamide, medische instrumenten, personen auto's, chocola en andere levensmiddelen.

Slovenië exporteert naar Nederland o.a. elektrische apparaten, banden, kleding, bromfietsen, meubels, boeken en brochures. De grootste Sloveense exporteurs naar Nederland zijn: Mura uit Murska Sobota, Izero en Sava uit Kranj, Promo uit Koper, Adria caravans, Cinkarna uit Celje, Julon, Elan, Krka en Labod uit Novo mesto, Induplati Jarše.

MEN KONDIGT WEGBLOKKADE AAN

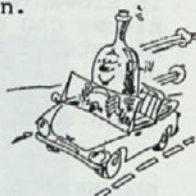
Op 13 april werd aangekondigd dat de weg tussen Radenci-Murska Sobota op 23 april voor onbepaalde tijd zal worden geblokkeerd voor het verkeer. De bewoners van de plaatsen Petanjci, Tišina en Tropovci willen zo hun actie kracht bijzetten, zij kregen tevens steun van de bewoners van Radenci en Stratovci zodat alle mogelijke omleidingen voor vrachtwagens onmogelijk was geworden. Men is niet tevreden over de garanties die het Ministerie van Verkeer heeft gegeven. Men wil dat er nieuw wegdek komt en dat er trottoirs komen om zo de weg veiliger te

maken. Het stuk is 19 km lang en er rijden zo'n 500 tot 700 vrachtwagens per dag door deze plaatsen, want dit is de grote transitroute naar Hongarije van Maribor-Gornja Radgona-Radenci-Murska Sobota-Lendava-Dolga vas (grens met Hongarije). In de maand maart jl. reden er zo'n 25.000 vrachtwagens door deze plaatsen, dat is een stijging van 38% in vergelijking met hetzelfde periode in 1995.

De blokkade begon op 00:00 uur in de nacht van maandag op dinsdag en eindigde op 18:00 dinsdag middag. De bestuurders kregen hulp van de bewoners zoals eten en drinken, tevens hielpen de bewoners het vee en varkens te voeren die zich op een aantal vrachtwagens bevonden. De blokkade eindigde nadat de bewoners de harde garanties hadden gekregen voor de renovatie en verbetering van de weg door hun dorpen.

224 DRONKEN AUTOMOBILISTEN PER DAG

Op 15 april jl. werd op een persconferentie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken bekend gemaakt, dat tijdens de actie "Ober, taxi alstublieft!" totaal 5611 dronken automobilisten werden aangehouden. Deze actie duurde 25 dagen, dit komt overeen met zo'n 224 dronken automobilisten per dag, welke een promillage hadden van 0,57 tot 2,8.

BEZOEKERS IN SLOVENIË IN APRIL 1996

Op 15 april was er een handelsdelegatie uit Montenegro op bezoek, onder leiding van Minister van Handel, Duška Lančević, voor 2 dagen. Zij bezochten o.a. de Sloveense Kamer van Koophandel om de samenwerking tussen beide landen te verbeteren.

Op dezelfde dag was ook de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa, Daniel Tarschys, op officieel bezoek. Hij sprak met President Milan Kučan. Tevens zei de Secretaris-Generaal dat Slovenië een actief lid is.

Op 18 april ontving President Milan Kučan de nieuwe Japanse Ambassadeur in Slovenië, Yušumo Takasimo. Zij spraken over verdere wederzijdse samenwerking.

MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN BIJ HANS VAN DEN BROEK

Op 18 april was de Sloveense Minister van Buitenlandse Zaken, Zoran Thaler, op bezoek in Strassbourg, waar hij o.a. sprak met Hans van den Broek over Slovenië en de EU. Hans van den Broek is voor een Associatieverdrag met Slovenië.

MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OP TOURNEE

De Sloveense Minister van Buitenlandse Zaken, Zoran Thaler, bezocht 23 april de staat Litouwen waar hij sprak met collega Valdis Binkavs. Daarna vloog de Minister door naar Zweden waar hij sprak met o.a. Minister van Buitenlandse Zaken, Lena Hjelm-Wallen.

PAUS OP BEZOEK IN SLOVENIË

Op 13 mei was men bijna klaar met de voorbereidingen voor het bezoek van de Paus Johannes Paulus II in Slovenië. De Paus zal diensten houden in Ljubljana Hipodrom (135.000 stoelen), Postojna (45.000 stoelen) en Maribor-vliegveld (140.000 stoelen). In Maribor verwacht men ook vele bezoekers uit Oostenrijk, Hongarije en Kroatië. De lunch-pakketten werden verzorgd door het bedrijf Kolinska uit Ljubljana. Een lunchpakket kostte 1.500 tolar ($\pm$ f 18,75) en bestond uit kartonnen doos (tevens stoeltje), mineraalwater, toast, vleeswaar, chips, boter, lepel en servet. Voor de bezoek van de Paus haalde de regering het geld uit de reserves, in totaal zo'n 951 miljoen tolar ($\pm$ f 11,89 miljoen).

Op vrijdag 17 mei arriveerde de Paus in Ljubljana waar hij werd ontvangen door President Milan Kučan en hogere kerkleiders. De Paus bezocht tevens Brezje. Op zaterdag vierde de Paus zijn 76e verjaardag en gaf een dienst in Ljubljana op het Hipodrom waar 100.000 mensen waren gekomen. Tevens sprak de Paus met Premier Janez Drnovšek. Op zaterdagmiddag ontmoette de Paus de jongeren welke naar Postojna waren gekomen. Er waren daar ongeveer 50.000 mensen aanwezig. Op zondag gaf de Paus zijn dienst op het vliegveld bij Maribor waar 100.000 mensen bijeen kwamen. De mensen kwamen uit Slovenië, Kroatië, Hongarije en Oostenrijk. En 's avonds vloog de Paus terug met Adria Airways.

MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN MOEST WEG

Op 16 mei werd tijdens de vraagronde over functioneren van de Minister van Buitenlandse zaken, Zoran Thaler, gestemd of hij weg moet of niet. De stemming was 48 voor en 26 tegen, dit heeft tot gevolg dat Zoran Thaler geen Minister van Buitenlandse zaken meer is. Hij mag de functie nog uitoefenen totdat er een nieuwe Minister komt. En er werd nog geen nieuwe voorgesteld, waardoor Zoran Thaler tot de verkiezingen, in december 1996 nog als Minister van Buitenlandse zaken mag functioneren. Hij is de 6e in de kabinet die weg moest, sinds de regering werd gevormd in begin 1993.

WIELKLEM IN LJUBLJANA VOOR FOUTPARKEERDERS

Vanaf 1 juni heeft men in Ljubljana beschikking gekregen over 200 wielklemmen, om foutparkeerders aan te pakken. De boete

als men de klem krijgt in Ljubljana is als volgt samengesteld: 2250 - 3000 SIT (+ f 28,25 - f 38,--), hangt van de zwaarte van de overtreding af, + klem opzetten en afhalen is 7000 SIT (+ f 89,--). Een aardig detail is dat de 200 wielklemmen in NEDERLAND zijn gekocht.

CULTUUR

JAMES GALWAY

Op 6 mei trad de wereldberoemde Ierse fluitist James Galway op in Ljubljana tijdens het programma van het Sloveens Fylharmonisch orkest.

ZANGERES HELENA BLAGNE TROUWT

Op zaterdag 11 mei trouwde de bekende sloveense zangeres Helena Blagne met Mitja Zaman in Ljubljana. De zangeres droeg een trouwjurk van 7000 duitse mark, welke cadeau was van Boutique Hollywood uit Maribor. De sleep van de jurk was 6 m lang en werd gedragen door 5 bruidsmisjes. Tevens droeg de zangeres witte pumps met 12 cm hoge hakken. Op maandag 13 mei om 08.15 uur vertrokken zij vanaf vliegveld Brnik op huwelijksreis.

EUROSONG

Tijdens Eurovisie-songfestival 1996 in Oslo werd de Sloveense inzending, Regina, met het lied Dan najlepših sanj, 21e, van de in totaal 23 landen.

ECONOMIE

Op 3 mei werd bekend gemaakt dat in januari voor 577 miljoen dollar is geëxporteerd, dat is 7,8% minder dan verleden jaar. Slovenië importeerde voor 554 miljoen dollar, dat is 10,7% minder dan verleden jaar.

SHELL IN SLOVENIË

Op 9 mei maakte SHELL Slovenië bekend dat men in de komende 5 jaar tussen de 25 en 30 benzinestations zal openen in Slovenië.

NIEUW STUK SNELWEG GEOPEND

De afgelopen maand is het stuk Selo-Šempeter pri Novi Gorici (bij Nova Gorica, Italiaanse grens) geopend; het stuk is 12 km lang.

SLOVEENS PREMIER NAAR VS EN CANADA

Van 7 t/m 11 mei was de Sloveense premier Janez Drnovšek, op officieel bezoek in de Verenigde Staten en Canada. Het bezoek begon in Washington, waar hij o.a. sprak met Louis Free, hoofd FBI, Benjamin Gilman, hoofd buitenlandse politiek van het Congres, Alan Gore, Vice-President, en de directeur van CIA, John Deutsch.

De Premier bezocht ook New York.

Op 8 mei werd in Washington de overeenkomst tussen Slovenië en VS ondertekend. De overeenkomst gaat over de

veiligheid van militaire informatie en bescherming van de culturele objecten en goed.

De overeenkomst werd ondertekend door Premier Drnovšek en Vice-President Alan Gore.

Op 9 mei ging de Premier naar Ottawa, Canada, waar hij o.a. een gesprek had met de Canadese Premier, Jean Chretien en Minister van Buitenlandse Zaken, Lloyd Axworthy.

STAKING LERAREN EN LERARESSEN

Op 7 mei staakten zo'n 20.000 leraren en leraressen in Slovenië voor 1 dag. De staking vond plaats op de kleuterscholen, lagere scholen en middelbare scholen. De vakbonden van het onderwijzend personeel eisen betere betaling en kondigden een nieuwe staking aan als het Ministerie aan hun eisen niet tegemoet kwam. De algemene staking werd aangekondigd voor 6 juni en zal pas eindigen als hun eisen worden ingewilligd. Op de beide Universiteiten heeft men op 22 mei gestaakt.

NIEUW VLIEGEND MATERIAAL VOOR SLOVEENS LEGER

Op 6 mei kreeg het sloveense leger haar 3e helikopter van het type Bell 206. Op dit moment heeft het Sloveense leger: 3 Bell 206 en 8 Bell 412.

In juni krijgt het 15e luchtbrigade nog 7 vliegtuigen van Poolse makelij, het betreft 5 Zlin 242L en 2 Zlin 143.

REFERENDUM IN SLOVENIË

Op de laatste zondag in juni wordt er in heel Slovenië een referendum gehouden, met als vraag: Bent u voor de wijziging van de wet met betrekking over hoe de parlementariërs worden gekozen?

De referendum werd goedgekeurd in het Parlement met 43 stemmen voor (LDS, SKD, SLS, Z-ESS en SND) en 18 tegen (ZLSD, SDS, SNS en SPS).

PREMIER DRNOVŠEK IN BELGIË EN LUXEMBURG

Op 21 mei bracht de Sloveense premier Janez Drnovšek een officieel en werkbezoek aan België en Luxemburg. De Premier sprak met o.a. Jacques Santer, voorzitter Europese Commissie, Javier Solana, secretaris-generaal NAVO, Jean Luc de Haene. In Luxemburg sprak hij met o.a. Jean-Claude Juncker en met de Luxemburgse Premier.

DE TWEE VERMISTEN SINDS 24 DECEMBER 1995 GEVONDEN

Op dinsdag 21 mei hebben ongeveer 40 zoekers de zoekactie voortgezet welke was stopgezet enkele maanden terug vanwege de vele sneeuw. Sinds 24 december werden de alpinisten Jasna Bratanič en haar vriend Stane Belak-Šrauf vermist. Destijds leverde geen resultaat op, maar op dinsdag hebben zij de stoffelijk overschot gevonden van Jasna Bratanič. De redders vonden haar vlakbij de plek waar ze eerst haar rugzak vonden. Zij lag onder 2 meter dikke sneeuw. Haar vriend Stane Belak-Šrauf hebben zij nog niet gevonden. Zij vonden haar aan de noordkant van Mala Mojstrovka. Een paar dagen later vond men ook Belak onder 2 m dikke sneeuw. Over de oorzaak van het ongeluk kan men niks zeggen, waarschijnlijk stonden ze op het

punt een moeilijk gedeelte te klimmen en werden ze verrast door een lawine, dit vanwege de pikhouweel in de hand van Belak.

EUROPESE VERKEERSVEILIGHEIDSCENTRUM GEOPEND

Op 30 mei jl. werd in Murska Sobota het 5e Europese verkeersveiligheidscentrum geopend. Hier kan men anti-slip cursus volgen en andere verkeersproblemen leren oplossen. De opening werd bijgewoond door verschillende buitenlandse auto/motor organisaties, waaronder ADAC en ÖAMTC. Er zijn 5 van zulke centra in heel Europa.

SPORT SPORT SPORT SPORT SPORT SPORT SPORT SPORT

VOETBAL

Op woensdag 24 april jl. speelde het Sloveense nationale voetbal team haar eerste kwalificatie wedstrijd voor de WK 98 tegen Griekenland. De wedstrijd werd in Athene gespeeld en eindigde in een 2-0 verlies voor Slovenië. De Slovenen spelen in groep 1. De groepstand op 24 april was:

1. Griekenland	1	1	0	0	2:0	3
2. Bosnië	0	0	0	0	0:0	-
3. Denemarken	0	0	0	0	0:0	-
4. Kroatië	0	0	0	0	0:0	-
5. Slovenië	1	0	0	1	0:2	0

WIELRENNEN - De ronde van Slovenië

Van 6 t/m 12 mei vond er de 4e internationale ronde van Slovenië plaats welke in totaal 990 km lang was en ging door heel Slovenië. De start was in Ljubljana en eindigde in Novo mesto. Er deden 17 teams mee, waarvan 11 uit het buitenland. Er was ook een team uit Nederland, de rijders waren:

Reinering, Van der Velden, Kroon, Bruinsma, Boerman en Timmermans.

Op woensdag 8 mei werden de Nederlanders: Luppes 2e en Kroon 4e, deze etappe was 149 km lang en was van Podčetrtek naar Radenci. En de laatste etappe van Nova Gorica naar Novo mesto werden de Nederlanders Kroon 2e en Luppes 6e. In de eindklassement eindigde geen van de Nederlanders in de top 10.

RENAULT SLOVENIAN OPEN

Op 12 mei werd de Slovenian Open tennis toernooi gewonnen door de Marokkaan Hicham Arazi. Hij speelde in de finale tegen Marcel Filipini uit Uruguay.

DANSEN

Op de 10e WK combinatiedansen in Wetztingen werden Andrej Škufca en Katarina Venturini wereldkampioen.

Door Alexander Vink vanuit Slovenië

dr. France Prešeren

2. del

Prešerna v njegovem času niso ravno čislali. Duhovščina in razni konzervativneži so mu očitali, da je pohujšljiv. Avstrijska oblast, da je presvobodomiselen. Le malokdo je cenil njegova dela. Prešeren pa je bil odkritosrčen in se svojih čustev, še posebno do deklet, ni sramoval. To pa v tedanji družbi ni bilo ravno sprejemljivo.

Prešerna odlikuje med drugim njegova neverjetna bistrost. V tridesetih letih prejšnjega stoletja so se različni učenjaki ubadali z novo pisavo. Prešeren je na ta račun objavil razne satirične pesmi. Ironiziral je tudi starokopitnost starejše generacije in njih moralo. Objavil je cel kup epigramov, tako imenovanih puščic, strelc. Prešeren je pokazal, da zna biti hkrati duhovit in oster. Tudi prijateljem ni prizanesel.

V tem času nastajajo tudi romance. To so v nasprotju z balado vedre pesnitve. Srednjeveške romance govorijo o vitezi, njihovih bojih in izvoljenkah. Moderna romanca je zgodba iz sodobnega življenja. Primer srednjeveške romance je znana "Turjaška Rozamunda", k modernim pa sodi na primer "Učenec".

Posebno poglavje predstavljajo "Gazele". Prešeren je napisal 7 gazel v letu 1832. Gazela je nežna, krhka pesem. V njih opeva ljubezen do dekleta. Tudi drugi pesniki pred njim so opevali svoje izvoljenke. Lepota in mladost sta minljivi, le pesem velikega poeta da dekletu nesmrtnost. Gazele so polne prispevov povzetih po grških antičnih motivih in iz znanosti (Helenina lepota ne bi slovela, če je nebi Homer opeval). Prešeren jasno izrazi svoje mnenje: Ali so pesmi pohujšljive ali nedolžne, za nič se ne zmeni, on piše le njej. Samo do tega mu je, da bi ona sprejela pesmi. Ni nam znano, kateri izvoljenki so bile posvečene Gazele. Prešernoslovci niso enotnega mnenja. Nekateri pravijo, da so Gazele posvečene Juliji, Prešernovi veliki ljubezni. Da Prešeren tako globoke ljubezni v tako kratkem razdobju prav gotovo ni čutil do dveh deklet. Tej trditvi pa nasprotuje dejstvo, da je Prešeren Julijo prvič videl šele leta 1833. To srečanje odpira novo obdobje v Prešernovem ustvarjanju - tako imenovano Julijino dobo (1833 do 1837). Prešeren je prvič videl Julijo leta 1833 in to na Veliko soboto v Trnovski cerkvi. Prešeren sam nam je opisal to srečanje: ko je Julija stopila v cerkev mu je iskra prižgala srce. Usodne ljubezni gorje je bilo prižgano in ogenj je bil nepogasljiv. Trnovo

imenuje kraj nesrečnega imena. Julija Primic ni bila posebne lepote, bila je majhna, s povešenimi rameni, vendar pa izjemno krhka in njena milina je Prešerna popolnoma prevzela. Julija je bila hči ljubljanske trgovke vdove Primic. V družini je vladal nemčurski duh. Mati je skrbela za to, da bi dobila Julija primernega moža. Usoda je hotela, da se je leta 1835 zaročila Jožefom pl. von Scheuchenstuhlom, Prešernovim nasprotnikom. Prešeren je takrat spoznal, da je Julija zanj izgubljena, leta 1937 so nastale zadnje Juliji posvečene pesmi.

Juliji posvečene pesmi:

"Sonetni venec": sestavlja ga 14 sonetov in "Magistrale". Sonetni venec je mojstrovina svetovnega merila, ki ji zlepa ni najti para. Magistrale nosijo črke Julijinega imena in verze, ki so posoda njenega imena: prve črke vsake vrstice magistral nam dajo Julijino ime. To je tako imenovani Akrostih - posvetilo. Magistrale so vodilni sonet in so trikrat pete. Zadnja vrstica prvega soneta je prva vrstica drugega - in tako naprej. Prve in zadnje vrstice štirinajstih sonetov pa tvorijo magistrale, prav tako sonet. Ne le oblika, tudi vsebina sonetov je veličastna. Sonetni venec je po vsebini tako ljubezenska kot patriotska pesnitev, ti dve temi se prepletata. Prešeren v njem govori Juliji in domovini.

Prešeren je s temi soneti postavil spomenik svoji ljubezni do Primicove Julije. Ta ljubezen do Julije pa se prepleta z ljubeznijo do domovine. Prešeren v Sonetnem vencu nakaže zgodovinski položaj slovenskega naroda in njegove kulture in med drugim izrazi svojo željo o zedinjenju vseh slovenskih pokrajin.

"Povenčni soneti" (10 sonetov): v njih je podana bolj zrahljana zgodba, bežni vtisi, opravičevanja Primicovim, ker jih je s Sonetnim vencem tako razburil. V nasprotju s Sonetnim vencem uporablja tu namesto grških biblijske simbole. S tem je hotel pokazati neuresničljivost zveze z Julijo - nekaj čemur se njegove misli niso mogle ukloniti.

V pesmi "Kam?" Prešeren izpoveduje svojo duševno dramo. Ni več gospodar nad samim seboj, čuti se pogubljenega. Išče prispodobne iz narave. Še oblak in sonce vesta kam gresta, njega pa nosi vihar. Le to ve da, pred njo ne sme in da ni mesta na svetu, da bi pozabil to gorje.

Leta 1835 izgubi Prešeren svojega dragega prijatelja Matijo Čopa. Čopova smrt je Prešerna zelo pretresla. Neposredno po tem nastane nemška osmrtnica v Ilirskem Listu. Čopovemu spominu je posvetil Krst pri Savici, ki je nastajal 1835. in izšel 1836. leta. Deset let kasneje je Prešeren objavil še "V spomin Matija Čopa" kjer pove da je Čopovo delo obrodilo sadove. S tem namiguje na izid "Poeziji".

Krst pri Savici je edina pesem, ki ni imela težav pred cenzuro. Še duhovniki so bili vzradoščeni, ker so si jo napak razlagali. Prešeren je uporabil verske simbole in duhovniki so prepričani, da se je povrnil v krščanstvo. To je ena najbolj zagonetnih pesnitev, ki je dolgo časa zaposljevala prešernoslovce. Izkaže pa se, da je Prešeren sam podal ključ - Posvetilni sonet Matiji

Prav s Čopom se je že prej pogovarjal o pesnitvi, kjer bi prikazal domačo zgodovino in hkrati budil vero v svobodo. Prešeren se je čutil nekako zadolženega da izvede to idejo. Krst pri Savici je sestavljen iz treh delov: Posvetilni sonet Matiji Čopu (sonet), Uvod (tercina) en Krst (oktava). Krst je ljubezenska drama. Uvod pa je lep primer patriotičnega epa. Dogaja se v preteklosti v času pokristjanjevanja v 9. stoletju. Kraj dogajanja je Ajdovski gradec v Bohinjskem kotu, kjer se peščica poslednjih poganov pod vodstvom Črtomira zoperstavlja močnejši vojski Valjhuna, ki je obkolil Ajdovski gradec. Po 6 mesecih zmanjka obkoljenim hrane. Črtomir pove svoji vojski, da jim je na voljo predaja in s tem suženjstvo ali pa poskus preboja iz trdnjave v viharni noči v upanju, da bodo lahko svobodno živeli in si volili svoje postave. Brez tega raje umro. (... manj strašna noč je v črne zemlje krili, ko so pod svetlim soncem sužni dnovi!) V isti noč je tudi Valjhun načrtoval napad. Vnel se je strašen boj (.... ne boj, mesarsko klanje). Vse Črtomirove moze pokose kot snope, le on sam se reši.

Prav te pesnitve so tiste, ki so do dandanes ohranile moč svojega sporočila. Težnja po svobodnem življenju slovenskega in vseh ostalih narodov je več kot sto let po pesnikovi smrti še vedno aktualna tema. Še posebej pa so Prešernove pesmi pokazale svojo moč v času odpora proti okupatorju v drugi svetovni vojni. Neštetokrat recitirane pesmi so vlivale borcev pogum in elan v boju za svobodo.

Tako tudi ni naključje, da je prav Zdravljica postala slovenska državna himna. Pesem iz katere diha upanje v svobodno življenje prav vseh ljudi, ne glede na narodnost. Zdravljica je bila trn v peti Avstrijskim oblastem in jo je cenzura tudi prepovedala. Bila je edina Prešernova pesem, ki ni izšla v Poezijah. Objavljena je bila lahko šele leta 1848, ko je bila cenzura odpravljena.

Po svoji nesrečni ljubezni do Primicove Julije je imel Prešeren razmerje z Ano Jelovškovo, gospodinjstvo pomočnico v Ljubljani. V baladi "Ribič" (1837) pove, kako je prišlo do zveze z Ano. Z njo je imel dva otroka, ki sta bila kmalu po rojstvu oddana v rejo. Prvi otrok je kmalu umrl. Prešeren Ani ni mogel nuditi zakona in družinskega življenja, kakor je ona to hotela. Pripravljen pa je bil vzdrževati njo in otroke in bolelo ga je, da Ana ni bila pripravljena sprejeti materinstva. Njuna pota so se kasneje tudi razšla. Prešeren je v pesmi "Nezakonska mati" eni svojih najlepših pesmi iz leta 1844 prikazal, kako si je sam predstavljal materinsko ljubezen.

Prešeren je napisal več priložnostnih pesmi. Ljudem so se nekatere zelo priljubile. Ker so Prešernove pesmi oblikovno tako popolne (stalni ritem), jih ni težko uglasbiti. Tako je marsikatera pesem uglasbljena, na primer "O železni cesti". Eno zadnjih Prešernovih ljubezenskih pesmi, "Pod oknom", ki je tudi uglasbljena vam danes podajamo kot ilustracijo. Če že omenjam uglasbljene pesmi, prav gotovo ne smem pozabiti slovenske himne - Zdravljice.

POD OKNOM
France Prešeren

Larghetto *pp* *ANTON HAJDIRI* *p*

lu . na si . je, kla . dvo bi . je, kla . dvo bi . je
 Ti si kri . va, lju . be . zni . va, lju . be . zni . va
 O . braz mi . li, tvoј po . si . li, tvoј po . si . li

lu . na si . je, si - je,
 Ti si kri . va, kri - va,
 O . braz mi . li, mi - li,

trudne, pozne u . re že; preјne, znane srčne ra . ne me, ni spati
 de . kli . ca neu . smilje na! Ti me ra . niš, li mi braniš, da ne morem
 vedno mi je pre . do čmi; zdi . hu, jo . če sr . ce vroče ve . dno kle . bi

sostenuto *pp*

ne pu . šte, preјne, znane srčne ra . ne me, ni spati ne pu . šte,
 spol . doma, ti me raniš, li mi bra . niš, da ne morem spol' do . ma,
 hrepe . ni, zdi . hu, jo . če sr . ce vro . če vedno klebi hre . pe . ni.

(povzeto po:
Kramolc-Tomc,
Slovenska pesmarica I,
Mohorjeva Družba, Celje 1963)

Prešeren je pisal tudi v nemščini, prevedel je tudi nekaj svojih pesmi, na primer "Kam?" (Wohin?). Poleg tega pa je prevajal tudi iz nemščine v slovenščino. Eden njegovih najpomembnejših prevodov je Bürgerjeva Lenora.

Svoje pesmi je med drugim objavljajal v Kranjski čbelici (literarni almanah 1830-1834) in v Ilirskem listu.

Prešeren je izdal le en zvezek poezij, ki so izšle decembra leta 1846, z letnico 1847: "Poezije doktorja Franceta Prešerna". Pesnik jih je že par let pred tem pripravljajal. Zbiral in urejal je do tedaj objavljene in neobjavljene pesmi. Bilo je tudi nekaj zapletov zaradi pesnikove selitve in pa s cenzuro. Poezije so bile, tako kot vsa literarna dela pred marčno revolucijo leta 1848, podvržene cenzuri. Kratkoglednemu duhu takratnih cenzorjev in svobodomiselnosti tiskarja Blaznika se imamo zahvaliti, da so poezije izšle takšne kot so. Le Zdravljica, Prešernova najpomembnejša politična pesnitev, je bila prepovedana in ni smela biti natisnjena.

Prešeren je, kot ste lahko prebrali v prvem delu, šele leta 1846 dobil dovoljenje za lastno advokaturo v Kranju. Zadnja leta v Kranju je bil pesnik hudo bolan. Gospodinjala mu je sestra Kata, ki je bila neprijazna, zadirčna in zelo pobožna. Prešernovega pesništva ni odobraval. Pesmi so bile v njenih očeh pohujšljive in neprimerne, prav tako kot se ji je to zdelo Prešernovo življenje. Prešeren je umrl 8. februarja 1849. Rokopisi njegovih zadnjih še neobjavljenih pesmi so le delno ohranjeni, večina jih je bila uničena. Kako, nam ni natanko znano. Pesnik je pokopan v Prešernovem gaju v Kranju.

O Prešernovem življenju vemo dokaj veliko. Njegove pesmi govorijo same zase. Nekaj zapisov se je ohranilo po pripovedovanju njegovih sodobnikov, pa iz ohranjenih pisem in drugih zapiskov. Ernestina Jelovškova, Prešernova hči, je od svoje matere kasneje izvedela marsikaj, kar nam je danes znanega o Prešernovem osebnem življenju. Prav tako pomemben vir pa je bilo tudi pripovedovanje Prešernove najmlajše sestre Lenke.

O Prešernu bi lahko zapisali še mnogo več. Tale pripoved je le kratek opis pesnikovega življenja in dela, prav v grobem. Kdor pa si želi prebrati več, temu je na voljo nekaj biografij o Prešernu, na primer "Prešernovo življenje" Antona Slodnjaka. Ko sem pisala ta sestavek, sem seveda tudi segla po Poezijah. In ko sem enkrat začela brati.... Saj pravim: "Slovensčino bi se človek učil že zato, da bi lahko Prešerna prebiral."

BEROEMDE SLOVENEN OP DE TOLAR-BILJETTEN

Dr. France Prešeren

vervolg

Prešeren werd in zijn tijd niet gewaardeerd, de Kerk en de conservatieven spraken van schande. Het Oostenrijkse bewind vond hem al te vrijgeestig. Maar weinigen begrepen z'n werk. Prešeren was nogal emotioneel en schaamde zich over zijn gevoelens voor jonge vrouwen niet. Dat was in de toenmalige maatschappij niet acceptabel.

In de dertiger jaren van de vorige eeuw waren verschillende mensen bezig met een nieuw schrift. In die tijd heeft Prešeren zijn satirische gedichten gepubliceerd. Op ironische wijze heeft hij de puristen (1) en de kortzichtige "taalkundigen" bekritiseerd. In zijn epigrammen (2) heeft hij vriend en vijand aan de kaak gesteld.

In die periode zijn ook enkele romances ontstaan. Een romance is, in tegenstelling met een ballade, een vrolijk gedicht.

Een hoofdstuk op zich vormen "de Ghaselen". Prešeren heeft in 1832 er 7 geschreven. Een ghasele (3) is een teder gedicht waarin Prešeren zijn liefde voor een meisje beschrijft. Reeds andere dichters voor hem zongen over hun geliefden. Schoonheid

en jeugd vergaan; alleen een gedicht van een groot poëet geeft een vrouw onsterfelijkheid (De mooie Helena is wereldberoemd omdat Homerus over haar zong). Hoe zijn gedichten ontvangen worden, maakt hem niet zo veel uit - als het meisje de gedichten maar accepteert.

Het is niet bekend aan welk meisje "de Ghaselen" zijn opgedragen. De wetenschappers kunnen het er niet over eens worden. Sommigen beweren dat "de Ghaselen" aan Julija zijn opgedragen omdat men zich niet kan voorstellen dat Prešeren in een vrij korte periode zulke hevige gevoelens voor twee verschillende meisjes zou hebben gehad. Dit wordt echter tegengesproken door het feit dat Prešeren in 1833 Julija voor het eerst heeft gezien.

Deze ontmoeting opent een nieuwe periode in het werk van Prešeren. Prešeren heeft, zoals we net zeiden, Julija voor het eerst gezien in de kerk van Trnovo op Goede zaterdag 1833. Prešeren heeft deze ontmoeting beschreven: Toen Julija de kerk betrad, heeft een vonk zijn hart in vlam gezet. Zijn liefde bleef echter onbeantwoord. Julija Primic was niet heel erg mooi (ze was een beetje klein met hangende schouders), maar volgens Prešeren was ze bijzonder lieflijk. Ze kwam uit een pro-Duits koopmans gezin. Haar moeder heeft er voor gezorgd dat Julija een geschikte echtgenoot kreeg. In 1835 heeft Julija zich verloofd met Josef von Scheuchenstühl. Prešeren beseftte dat Julija voor hem verloren was. In 1837 zijn de laatste, aan Julija opgedragen, gedichten ontstaan.

Aan Julija zijn o.a. de volgende gedichten opgedragen: "Sonnettenkrans" (Sonetni venec): bestaat uit 14 sonnetten waaraan een 15e sonnet (de zogenaamde "Magistrale") is toegevoegd. "Sonnettenkrans" is een meesterwerk, een van de mooiste in de wereldliteratuur. De "Magistrale" dragen de naam van Julija: de eerste letters van elke regel vormen haar naam (Primicovi Julji), dit heet een acrostichon. "Magistrale" zijn het leidend sonnet en worden 3 keer "gezongen". De laatste regel van ieder sonnet is de eerste regel van het volgende enz. De eerste en de laatste regels van de 14 sonnetten vormen de "Magistrale". Qua inhoud is Sonnettenkrans opgedragen aan Julija en aan het vaderland. Een getuigenis van de diepste bewondering en liefdesgevoelens. Prešeren uit in dit werk ook zijn wens voor een verenigd Slovenië. Dit is het zogenaamd thematische parallelisme van het nationale en het intieme, de vereenzelviging van het lot van het volk met het lot van de dichter.

Hierna heeft Prešeren de 10 "Post-Krans Sonnetten" geschreven. De inhoud is wat luchtiger, een soort excuus aan de Familie Primic, omdat hij ze met de Krans overstuur heeft gemaakt. Prešeren probeerde zijn illusie over zijn verbintenis met Julija weer te geven - iets waar hij eigenlijk geen vrede mee kon vinden. Zijn geestelijke drama uit die tijd beschreef hij in het gedicht "Waarheen?" (Kam?): Hij heeft geen controle over zichzelf en voelt zich verloren. Zelfs een wolk en de zon weten waar ze naar toe gaan, maar hij wordt gedragen door een storm. Hij weet alleen dat hij net meer voor haar mag verschijnen.

In de zomer van 1835 verloor Prešeren zijn beste vriend, Matija Čop. Prešeren was diep geschokt door de dood van zijn vriend. Kort na zijn dood heeft hij Overlijdensbericht in het "Ilirisches blatt" (Ilirski List) geschreven.

Aan Čop heeft hij zijn monumentale gedicht "De kerstening bij de Savica" opgedragen. Deze bestaat uit 3 delen: Het opgedragen sonnet aan Matija Čop (Posvetilni sonet Matiji Čopu), De Inleiding (Uvod) en De kerstening (Krst). Ook hier treft men het reeds genoemde parallelisme van het patriottisme en het intieme. "De kerstening" is een liefdesdrama. "De Inleiding" is een patriotisch epos. Het verhaal speelt zich af in de 9e eeuw in de tijd van het kerstening. Een vuistje vol van de laatste heidenen onder leiding van Črtomir vecht tegen een veel sterker leger van Valjhan. Na 6 maanden belegering roept Črtomir zijn mannen, de keuze is aan hen, ze kunnen zich overgeven en verder als slaven door het leven gaan of ze kunnen proberen door te breken, met de hoop op vrijheid en kans om verslagen te worden. (...*Less terrible is night in black earth's bosom / Than days of slavery under the bright sun!*...) De toespraak van Črtomir aan zijn mannen is krachtig. De woorden van een man die liever de dood verkiest dan een onvrij leven moeten leiden. En die op het moment van de keuze al zijn mannen achter zich heeft staan. In die nacht ontstaat een gevecht tussen de twee legers welke aan de zijde van de heidenen alleen Črtomir overleefd heeft.

Dit gedicht straalt de kracht uit met welke sommige van Prešeren z'n gedichten tot op de dag van vandaag als symbool van liefde voor vrijheid en vaderland tussen de Slovenen leven. Deze enorme kracht en betekenis van Prešeren z'n gedichten voor Slovenen uitte zich met name tijdens het verzet tegen de bezetter in de tweede wereldoorlog. Een poëet die zijn volk nog een eeuw na zijn dood met de kracht van zijn gedichten zo veel steun biedt. Het is dus niet een toeval dat juist Zdravljica (De Toost) tot volkslied gekozen is. Ook in dit gedicht staat de vrijheid van ieder mens centraal. Een gedachte die geen vrije weg kreeg. Zdravljica is door censuur verboden en kon pas na 1848 worden gepubliceerd.

*God's blessing on all nations,
Who long and work for that bright day,
When o'er earth's habitations
No war, no strife shall hold its sway;
Who long to see
That all men free
No more shall foes, but neighbours be.*

(zevende couplet van Zdravljica; vertaling uit Poems by France Prešeren;
A Selection Translated from the Slovene / Professors W.K. Matthews and A. Slodnjak,
eds. / John Calder / London, 1963)

Tien jaar na de dood van Čop ontstaat "In Memorie van Matija Čop" (V spomin Matije Čopa) waarin Prešeren aangeeft dat van het werk van zijn vriend vruchten worden geoogst. Daarmee bedoelt

hij het uitgave van zijn gedichtenbundel "Poezije" (eind 1846 gepubliceerd).

Na zijn onbeantwoorde liefde voor Julija Primic zoekt Prešeren zijn geluk in een relatie met Ana Jelovšek, een dienstmeisje in Ljubljana. In de ballade "Visser" (Ribič) vertelt hij hoe deze relatie is ontstaan. Ana zal bevallen van twee kinderen van Prešeren, het eerste overleed als baby. Ana wil trouwen. Door omstandigheden kan Prešeren haar geen huwelijk en gezinsleven bieden. Hij is wel bereid haar en de kinderen te onderhouden. Hiermee neemt Ana geen genoegen. Beide kinderen waren snel na hun geboorte in pleeggezinnen geplaatst. Ana was niet bereid de rol van moeder op zich te nemen. Prešeren had veel moeite met deze keuze. In een van zijn mooiste gedichten "Ongehuwde moeder" (Nezakonska mati) komt zijn ideale moederbeeld naar voren. Iets wat hij met Ana niet heeft mogen beleven. Hun relatie is op gegeven moment ook verbroken.

Prešeren heeft daarnaast nog meerdere gelegenheidsgedichten geschreven. Sommige zijn erg geliefd geworden bij de mensen. Omdat de gedichten van Prešeren zo een volmaakte vorm hebben (een constant ritme), werden er meerdere van bezongen. Bijvoorbeeld "De Toost" (Zdravljica) - het Sloveense volkslied. Of het gedicht "Over de eizeren weg" (O železni cesti). Als voorbeeld op pagina 16 "Onder het venster" (Pod oknom), een van de laatste liefdesgedichten van Prešeren. Prešeren heeft ook in het Duits geschreven, hij vertaalde sommige van zijn gedichten, bijvoorbeeld "Waarheen?" (Kam?).

Daarnaast vertaalde hij ook uit het Duits naar het Sloveens. Een van zijn belangrijkste vertalingen is Lenora van Bürger.

Prešeren heeft zijn gedichten gepubliceerd in onder andere Kranjska Čbelica (Het Bijtje van Krain; Sloveense literaire almanak, 1830-1834) en het Illyrisches Blatt (Ilirski List, waarin ook Sloveense bijdragen verschenen).

Hij heeft maar één gedichtenbundel uitgebracht. In december 1846 zijn "Poëzie van doktor France Prešeren" gepubliceerd - Poezije doktorja Franceta Prešerna - met het jaartal 1847. Prešeren heeft dit boek reeds een paar jaren daarvoor zitten voorbereiden, hij verzamelde en plaatste de tot dan gepubliceerde en niet gepubliceerde gedichten. Er waren enkele obstakels, Prešeren was net aan het verhuizen en er was censuur. Ook dit boek moest de censuur uit Wenen doorstaan. Aan de kortzichtigheid van de censor en de slimme drukker Blaznik is de uiteindelijke inhoud van de "Poëzie" te danken. Alleen Zdravljica, het belangrijkste politieke gedicht van Prešeren mocht niet worden gepubliceerd.

Zoals u dat al in de eerste deel heeft kunnen lezen, kreeg Prešeren pas in 1846 de toestemming, om eigen advocatenkantoor te openen in Kranj. De laatste jaren heeft hij aldaar gewoond. Hij was in die tijd ernstig ziek. Zijn zuster Katra zorgde voor de huishouding. Zij was een ware tegenpool van Prešeren: sjagrijnig, kerkelijk en zij wees de levensstijl en literaire

@creativiteit van haar broer af. Prešeren stief op 8 februari 1849. Na zijn dood zijn zijn laatste nog niet gepubliceerde gedichten (handschriften), die in zijn huis waren, vernietigd. Door wie, is niet precies bekend. Prešeren is begraven in Prešernov gaj in Kranj.

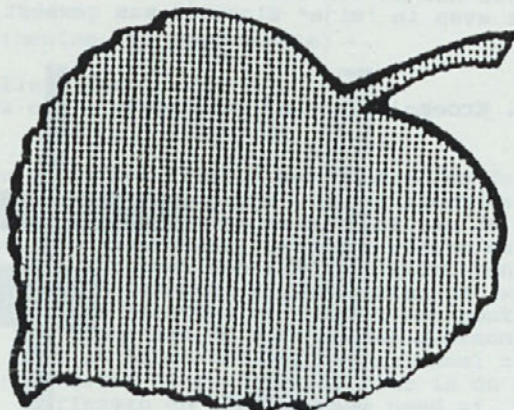
We weten vrij veel over het leven van Prešeren. Dit hebben wij o.a. te danken aan zij dochter Ernestina Jelovšek, welke van haar moeder op een gegeven moment veel over Prešeren te weten kwam. Ook zijn jongste zuster Lenka wist e.e.a. over te dragen. Daarnaast zijn er de gedichten, die spreken voor zich. Er zijn ook vele brieven bewaard.

Over Prešeren valt nog veel meer te vertellen. Deze bijdrage is alleen een korte, nogal grove schets van zijn leven en werk. Er bestaan enkele biografieën over Prešeren, ik zou echter niet weten of er ook vertalingen van zijn in het Nederlands. Nu ik in verband met dit stukje weer in de Poësie ben gaan lezen komt maar eens te meer de gedachte bij mij op: "Je zou toch alleen al Sloveens gaan leren om Prešeren te kunnen lezen!"

1) purist: taalzuiveraar; 2) epigram: punt dicht, meestal hekelend kort gedicht eindigend met onverwachte geestige wending; 3) ghasele: gedicht in bepaalde tweeregelige stroffen, van Persische oorsprong, waarbij de tweede versregel van elke stroffe steeds op hetzelfde rijm eindigt (inhoud meestal erotisch).

Beste lezers, in dit stukje over Prešeren is wegens ontbreken van een Nederlandse vertaling hier en daar een Engelse vertaling gebruikt. Dit met de bedoeling om ook aan Nederlanders die geen Sloveens spreken de gedichten wat dichterbij te brengen. Ik reken op uw begrip in deze. Weet u voor een Nederlandse vertaling van Prešeren (of een andere Sloveense dichter) laat mij dat dan alstublieft weten!

Marjeta Tomšič

Op het Ljubljana-plein mag je niet voetballen

Enige tijd geleden was ik een 'lang weekend' in Zuid-Limburg, in het Geuldal om precies te zijn. De glooiende heuvels en de sfeer die er heerst doet soms een beetje denken aan Slovenië. Wanneer je er loopt vind je het niet erg verwonderlijk dat na de jaren twintig vele Slovenen in deze omgeving zijn neergestreken. De sfeer die je er proeft, heeft een vleugje Sloveens over zich. Of dit komt door de invloed die de Slovenen op de Zuid-Limburgers hebben gehad in de loop van de zeven decennia, of dat er altijd al zo was weet ik niet.

Tijdens een wandeling door het Geuldal, langs het riviertje, de oude kastelen, door de bossen en over een paar heuvels kwam ik aan in het dorpje Schin op Geul dat behoort tot de gemeente Valkenburg. Een klein plaatsje met een indrukwekkende oude kerk. Aan de zuidkant van de kerk staat een standbeeld met een gedenkplaque. Op de plaque staat geschreven "vriendschap bindt ons", daaronder "France Prešeren --- Inter nos". Hierna volgen de namen van de burgemeesters en secretarissen van Kranj en Valkenburg. Ten slotte staat er een datum onder: 1 oktober 1967.

Na even te hebben gekeken ging de tocht weer verder. Nog even een blik op de kaart om de richting te bepalen. Ik ontdek op de kaart nog een bekend klinkende naam, even kijken. Na een brug te zijn overgestoken over de Geul en een straatje te zijn ingelopen ben ik er. Een wat achterafgelegen pleintje, dat aan doet als een parkeerplaats met een paar bomen, lantaarnpalen en glasbakken. Een enkel bordje vertelde mij waar ik mij bevind, op het Ljubljana-plein. Direct onder het straatnaambordje nog een bordje: "verboden te voetballen". Het zal daar ongetwijfeld zijn opgehangen uit praktische overwegingen, maar misschien heeft het er ook wel mee te maken dat voetballen niet de nationale sport is van Slovenië.

Jammer dat er zich geen Gostilna aan het pleintje bevond. Een kleine versnapering, snops of een plaatselijke wijn was er wel ingegaan. De terugweg naar het logeeradres was nog lang en koud, toch had ik een korte tijd een warm gevoel van binnen, alsof ik even in 'mijn' Slovenië was geweest.

Stian J. Krook

Kuhajmo z Bojanom

Dva dni smo že v poletju, zunaj pa je komaj 16 stopinj. In ko tako razmišljam, kateri recept naj Vam danes predstavim, sem se spomnil nekaj boljšega. Pogreli se bomo s čokoladnim likerjem, ki ga bomo sami napravili. Zanj pa potrebujemo:

- 1 liter mleka
- 1 liter ruma (rjavega, najcenejšega)
- 1 kg sladkorja
- 1 vrečko vanilijevega sladkorja
- 1 vrečko čokoladnega pudinga
- 10 dkg kakava (cacao)

V približno 2 dcl mleka vmešamo kakav in puding in iz tega napravimo gladko maso, brez grudic. To maso vlijemo v večjo kozico, v kateri že imamo ostalo mleko, sladkor in vanilijev sladkor. To maso pogrejemo in z mikserjem dobro premešamo, da le ne dobimo grudic. Ko vidimo, da nimamo grudic, lahko počasi mešamo z leseno žlico. Ko masa zavre, odstavimo z ognja in pustimo, da se masa (skoraj) popolnoma ohladi, nato pa med mešanjem prilijemo rum. Liker prelijemo v steklenice, ki jih dobro zamašimo in ga pred uporabo vedno dobro pretresemo. Na zdravje!

Koken met Bojan

We bevinden ons nu al twee dagen lang in de zomer, maar buiten is het nog maar 16 graden. Nu ik zo zit te denken, wat voor recept ik dit keer voor U zal opschrijven, kwam ik op een beter idee. We gaan ons opwarmen met een eigengemaakte chocolade likeur. Daarvoor hebben we nodig:

- 1 liter melk
- 1 liter rum (bruine, de goedkoopste)
- 1 kg suiker
- 1 zakje vanillesuiker
- 1 zakje - 1/2 ons - chocolade (kook)pudding
- 1 ons cacao

Door ongeveer 2 dcl melk roeren we de cacao en de chocoladepudding om zo een mooi papje (zonder klontjes) te verkrijgen. In een grote pan hebben we de rest van de melk, suiker en vanillesuiker klaarstaan, hierdoor roeren we het cacao papje en brengen dit (met een mixer om klonten te voorkomen) al roerend aan de kook. Zodra we zien dat we geen klontjes hebben kunnen we zachtjes roeren met een houten pollepel. Nadat we het papje aan de kook hebben gebracht, halen we de pan van het vuur en laten het (bijna) helemaal afkoelen. Hierna voegen we al roerend de rum toe en klaar is de likeur. We doen de likeur in flessen en sluiten deze goed af. Voor gebruik goed schudden. Proost!

PROFIEL

De Stichting NEDERLAND-SLOVENIË opgericht op 13 juli 1994 en gevestigd te 's-Gravenhage heeft tot doel:

- het bevorderen van commerciële en niet-commerciële contacten tussen Nederland en Slovenië waardoor een beter wederzijds begrip van de nationaliteiten kan ontstaan;
- het ondersteunen van de specifieke programma's op materieel en immaterieel terrein;
- het organiseren van uitwisselingsprogramma's tussen verschillende groeperingen;

en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

Het bestuur van de Stichting bestaat uit:

Dr. Z. Erjavec	- voorzitter
Dr. R.J.H. Kruisinga	- vice-voorzitter en Honorair Consul van Slovenië in Nederland
Mr. M.L.A. van Rij	- penningmeester
E.E.M. Nolet	- secretaris
J.L. Zlobec	- lid en Ambassadeur van Slovenië voor de Benelux
B. Praprotnik	- lid
W.B. Jamieson	- lid

Lopende projecten tot maart 1995

Een van de activiteiten van de Stichting tot dusver lag op het gebied van de gezondheidszorg. De Stichting heeft bemiddeld bij de nascholing van artsen (specialisten) uit Slovenië in o.a. het Academisch Ziekenhuis Groningen. Er zijn tevens plannen voor uitbreiding van het bijscholings-programma voor verpleegkundigen in het bijzonder op het gebied van nefrologie (dialyse technieken).

Als een vorm van directe hulp, heeft de Stichting voor het ziekenhuis in Izola, Slovenië medische apparatuur verzameld. Naast 5 dialyse apparaten, die ter beschikking zijn gesteld door de Stichting Dialyse Hulp Buitenland in Utrecht, heeft zij van enkele ziekenhuizen uit het noorden van Nederland tevens gebruikte medische apparatuur ontvangen, welke inmiddels aan het ziekenhuis in Izola zijn overhandigd.

Bestuur

Voorzitter/secretaris

Siem Edink
Otterlaan 13
2623 CV Delft
tel.: 015-2562010

Vice Voorzitter

Bojan Gorički
Beethovenstraat 19
4563 AG Terneuzen
tel.: 0115-613722

Lid

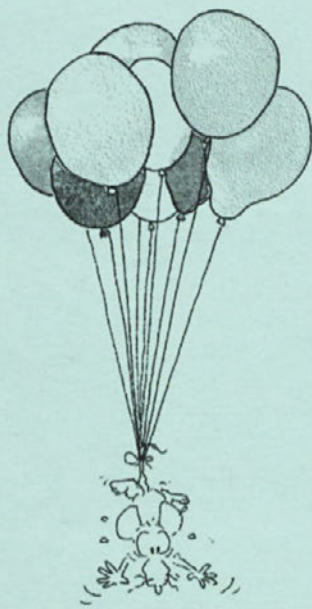
Vesna Marolt
Van Helt Stocadestraat 22-1
1073 JD Amsterdam
tel.: 020-6754640

Penningmeester

Stian J. Krook
Bloemistenlaan 48
2313 BB Leiden
tel.: 071-5144233

Redactie

Marjeta Tomšič
Van Doesburgstraat 34
3822 ER Amersfoort
tel.: 033-4562575

Op 22 juni 1996 vierden onze voorzitter
Siem Edink en Els Friso hun 25-jarig
huwelijksjubileum.

Els, Siem -
namens de Vereniging Vrienden van Slovenië -
van harte gefeliciteerd met jullie zilveren
huwelijk.

Prisrčne čestitke ob petindvajseti obletnici
poroke.

Slovenija

UW VAKANTIELAND

AAN DE ZONZIJDE

VAN DE ALPEN

Verkeersburo Slovenië
Postbus 7105
NL-4330 GC Middelburg
Tel.: 01180-35790
Fax : 01180-39205